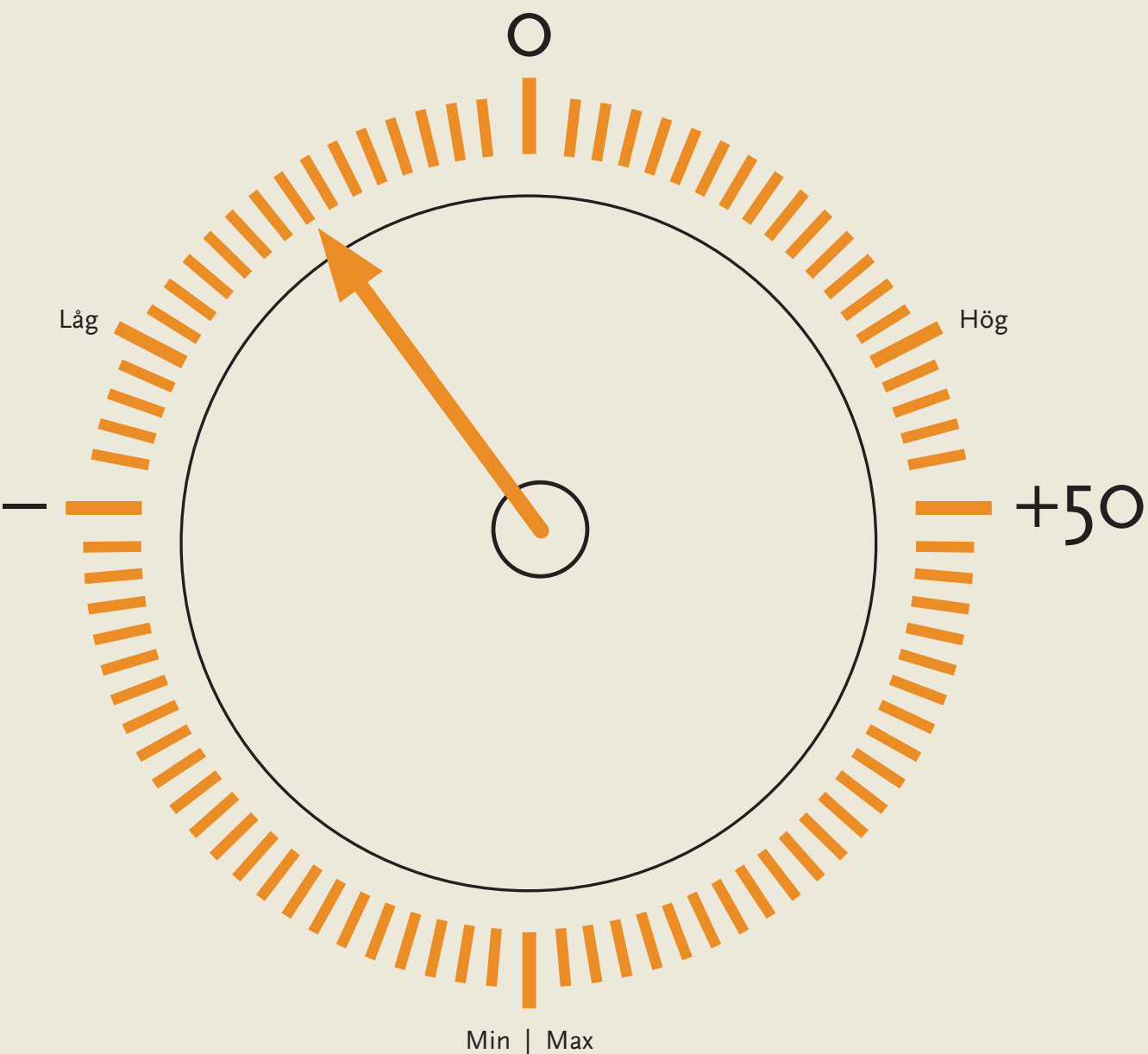

Hösten 2009

Norrandsfondens Konjunkturbarometer

Topplån för företag™

NORRLANDS
FONDEN

Innehåll

Förord	1
Sammanfattning	2
Branschanalyser	
Tillverkningsindustri	4
Massa- och pappersindustri	5
Verkstadsindustri	6
Trävaruindustri	7
Byggnadsindustri	8
Industriinvesteringar	8
Uppdragsverksamhet	9
IT-verksamhet	9
Detaljhandel	10
Turism	10
Exporten i Norrland	11
Länsöversikter	
Gävleborgs län	12
Västernorrlands län	13
Jämtlands län	14
Västerbottens län	15
Norbottens län	16
Branschöversikt	17
Undersökningsmetodik	17

Intressenter

En årlig konjunkturbarometer för Norrland har genomförts sedan 1988. Ett uppehåll gjordes 1999. Den görs i dag av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Norrlandsfonden.

Projektansvarig

Britt Lindell, Norrlandsfonden
tfn 0920-24 42 64
britt.lindell@norrlandsfonden.se

Produktion

Bo Sandén, Statistiska centralbyrån
tfn 08-506 946 94, bo.sanden@scb.se

Fler exemplar av rapporten kan rekvireras direkt från någon av ovanstående kontaktpersoner. En pdf-fil kan hämtas hem från www.norrlandsfonden.se. OH-material med diagram från denna rapport kan beställas från SCB.

Om undersökningen

Konjunkturbarometern för Norrland bygger på en postenkät till ca 900 företag inom följande huvudbranscher: tillverkningsindustri, byggnadsindustri, detaljhandel, uppdragsverksamhet, IT-verksamhet samt turism. Undersökningen, som ger en totalbild för hela Norrland, har dessutom brutits ned på de 5 länen Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län.

Höstens mätningar – där svaren från företagen samlats in under andra halvan av september och oktober månad – avser utfall för första halvåret 2009, en nulägesbeskrivning för hösten i år och en prognos för första halvåret 2010.

En utförligare beskrivning av undersökningen finns under rubriken Undersökningsmetodik på sidan 17.

Ljuspunkter i dämpad konjunkturbild

Höstens konjunkturbarometer visar som väntat på en dämpad konjunkturbild för Norrland. Den nedgång som inleddes under 2008 har fortsatt och förstärkts i år, men läget är ändå inte så dåligt som man kunde befara. Företagens prognoser från början på hösten i fjol, om en fortsatt måttlig försämring av konjunkturen efter årsskiftet, sattes snabbt ur spel då finanskrisen på kort tid övergick i en realekonomisk kris. Föreställningen om en djup och långvarig lågkonjunktur avtecknade sig tidigt i många ekonomiska bedömares framtidsscenarier. En sådan utveckling får dock inte stöd i de norrländska företagens rapporter.

Det är uppenbart att många norrländska företag nu upplever en svår tid med sviktande kundunderlag, dålig lönsamhet och personalnedskärningar. Men vi kan glädjande nog också konstatera att två av tre företag anser att det ekonomiska klimatet under hösten är bra eller tillfredsställande. Enligt de mätmetoder som här används är det nuvarande läget i näringslivet sämre än normalt, men inte så dåligt att det kan betecknas som en bred lågkonjunktur.

Det Konjunkturindex som beräknas för att sammanfatta det ekonomiska läget i Norrland, baserat på företagens egna bedömningar och som kan anta värden mellan -100 och +100, står under hösten i -20. Det innebär en nedgång från det index på -3 som gällde förra hösten och vittnar alltså om en svag konjunktur. Men ändå är avståndet till den gräns som brukar beteckna lågkonjunktur, index -40, ganska långt. Under hösten är dock spridningen mellan olika regioner och branscher större än vanligt.

För Norrbottens län, med det klart bästa läget under hösten, märks bara en

mindre försämring i index, från +6 förra hösten till nu -3. Även för Västerbotten och Jämtland har det ekonomiska klimatet försämrats i mindre utsträckning, till index -16 respektive -18. Det som drar ned helhetsintrycket för Norrland är den svaga utvecklingen i Gävleborg och Västernorrland, för vilka index fallit kraftigt, till -24 respektive -34.

Spridningen är ännu större mellan de olika branscherna. Det är exportindustrin som drabbats hårdast av efterfrågebortfallet och bidraget mest till försämringen i Konjunkturindex. I den mogna konjunkturen är det inte särskilt förvånande att nedgången sedan förra hösten varit allra snabbast för de investeringsberoende branscherna stål- och metallverk samt verkstadsindustri. Branschbilderna är dock långt ifrån helmörk utan innehåller också tydliga ljuspunkter, och med sågverken som lyser allra starkast. Där är det ekonomiska klimatet bra efter en snabb omsvängning i efterfrågeutvecklingen redan i början på året. Även tjänstenäringarna överraskar positivt genom att beskriva läget under hösten som ganska tillfredsställande.

Det är företagens personalsida som är mest bekymmersam. Nedgången i sysselsättningen, som varit ganska kraftig sedan i våras, ser tyvärr ut att fortsätta efter årsskiftet. Minskningen av antalet anställda fram till våren förutses dock bli av mindre omfattning än det senaste halvåret.

Det mest positiva i undersökningen är annars den framtidstro som de norrländska företagen visar upp. De positiva bedömningarna om konjunkturutsikterna, där optimisterna är i stor övervikt i förhållande till pessimisterna, inger hopp i det korta perspektivet. För samtliga

branscher utom byggindustrin bedöms konjunkturen ha förbättrats fram till våren. Industrins fortsatt expansiva investeringsplaner för innevarande år, till en ny rekordnivå, är också ett styrkebesked och som verkar på längre sikt.

Jag vill också tacka alla de företag som medverkat i undersökningen. Även denna gång har deltagandet varit högt. Svar har inkommit från 86 procent av de ca 900 företag som valts ut över hela Norrland för att ingå i undersökningen. Företagen får nu tillbaka sina uppgifter i form av branschstatistik och geografiska sammanställningar där de kan jämföra sig med utvecklingen i sin egen bransch och region.

Lars-Olov Söderström

OPTIMISM I NORRLAND INFÖR VÅREN

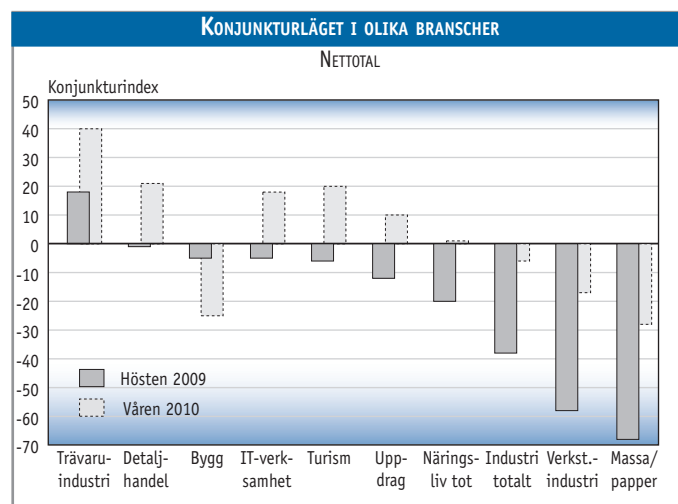
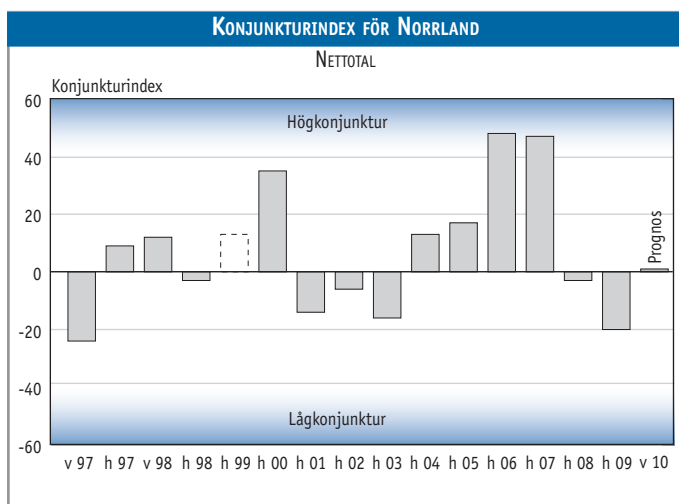
Konjunkturen i Norrland har växlat utseende snabbt. Från det att en stark högkonjunktur var etablerad i regionen för två år sedan befann sig de flesta branscher i en konjunktur nedgång förra hösten. Inför våren pekade de flesta pilar nedåt. Utvecklingen har också försämrats i år, särskilt för tillverkningsindustrin. Stål- och metallverk samt verkstadsindustrin befinner sig i en djup lågkonjunktur. Men bilden är betydligt mer splittrad än för ett år sedan, nu också med tydliga ljuspunkter. Läget under hösten är heller inte att betrakta som en bred lågkonjunktur. För vissa branscher har konjunktur nedgången redan vänts i en uppgång. Längst har förbättringen kommit för sågverken som under hösten arbetar i en stark konjunktur, men även för massa- och pappersindustrin har orderläget förbättrats. En förbättring kan noteras också för detaljhandeln. Dessutom pekar prognoserna i de flesta branscher på en tydlig konjunkturförbättring till våren. Bäst är nu läget i Norrbotten där en endast svag försämring skett från förra hösten. Alltför dåligt är läget heller inte i Västerbotten och Jämtland. Den sämsta konjunkturen finns i de två sydligaste länen.

Konjunkturindex för Norrland, som är företagens egna bedömningar av konjunkturläget och som teoretiskt kan variera mellan -100 och +100, visar under hösten ett värde på -20. Det indikerar ett läge något sämre än normalkonjunktur. Gränserna för normalkonjunktur kan schablonmässigt sättas till index -15 och +15. Det innebär en viss försämring från förra höstens index på -3. Företagens prognoser från i början på förra hösten, innan det gick att överblicka finanskrisens och konjunktur nedgångens vidd, pekade på ett Konjunkturindex för våren i år på -10. Konjunkturen i Norrland är fortfarande splittrad både branschvis och regionalt. Sämst är omdömena inom industrin och där för verkstadsindustri, stål

och metall samt massa/papper med index på mellan -58 och -68. För sågverken har en snabb vändning skett det senaste året från index -81 till +32. För industrin i sin helhet har index försämrats från -12 till -38 på ett år. Även för detaljhandeln märks en vändning från index -13 till -1. Uppdragsverksamheten befinner sig också i en normalkonjunktur med index -12. Inför våren är optimisterna om konjunkturen i stor majoritet. Samtliga huvudbranscher, utom byggnadsindustrin, räknar med en påtaglig förbättring av konjunkturen det närmaste halvåret. Konjunkturindex för hela näringslivet är satt till +1 till våren.

Sysselsättningen har fortsatt att försämrats. Sedan i våras har antalet anställda minskat ganska kraftigt, 46 procent av företagen har minskat antalet anställda det senaste halvåret mot 20 procent som ökat sin personal. Det är framförallt industrin där 56 procent av företagen skurit ned på personalen och endast 12 procent nyrekryterat, som ligger bakom nedgången. Det är endast uppdragsverksamheten som redovisar en, mindre, ökning av antalet anställda. Under det närmaste halvåret ser nedgången ut att fortsätta, men i en dämpad takt, 33 procent av företagen planerar att minska sin personal medan 15 procent aviserar nyanställningar.

IT-sektorns konjunktur har försämrats ytterligare något sedan årsskiftet, men läget är ändå ganska tillfredsställande. Efter en kraftig nedgång i verksamheten under första halvåret i år fortsätter omsättningen att minska under hösten, men bara i mindre omfattning. Nedgången gäller den industribaserade delen av sektorn. För datakonsulterna har omsättningen vänt svagt uppåt. Under de närmaste sex månaderna väntas konjunkturen förbättras avsevärt för hela sektorn och datakonsulterna behöver nyanställa.

REGIONAL BRANSCHKONJUNKTUR TENDENS UNDER HÖSTEN 2009

BRANSCHKONJUNKTUREN I NORRLAND

	Gävle- borgs län	Väster- norrlands län	Jämt- lands län	Väster- bottens län	Norr bottens län	Hela Norrland	Hela Sverige
Tillverkningsindustri, totalt	⊖	⊖	⊖	○	○	⊖	⊖
• trävaruindustri	○	+	○	○	++	+	+
• massa- och pappersindustri	⊖	⊖				⊖	⊖
• verkstadsindustri	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖
Byggnadsindustri	+	⊖	⊖	○	+	○	⊖
Industrinvesteringar	++	⊖	⊖	+	+	+	⊖
Uppdragsverksamhet						○	○
IT-verksamhet						○	⊖
Detaljhandel	⊖	○	+	+	⊖	○	○
Turism			⊖			○	

++ stark + bättre än normal ○ normal ⊖ sämre än normal ⊖ svag

Den norrländska branschkonjunkturen som försämrades kraftigt förra året har försvagats ytterligare fram till hösten i år, men bilden är än mer splittrad än förra hösten. Till skillnad för ett år sedan då samtliga branscher befann sig i en konjunkturedgång har en uppgång nu inlett både inom trävaruindustrin och inom detaljhandeln. Snabbast har nedgången varit för stål- och metallverk samt för verkstadsindustrin med Konjunkturindex på -66 respektive index -58. För sågverksindustrin har konjunkturen förbättrats markant i år från Konjunkturindex -81 förra hösten till index +32. För hela tillverkningsindustrin har index sjunkit på ett år från -12 till -38. Klart starkast är industrikonjunkturen fortfarande i Norrbotten med index -5. Byggekongjunkturen är starkt splittrad med bästa läget i Gävleborg och Norrbotten och allra sämst i Västernorrland. För hela Norrland har byggindustrin index -5. Även för detaljhandeln är läget splittrat, men totalt för Norrland råder här normalkonjunktur med index -1.

Detaljhandeln visar på en återhämtning sedan förra hösten och befinner sig i ett normalt konjunkturläge, men situationen skiljer sig åt mycket mellan länen. Försäljningsvolymen beräknas komma att öka rejält under hösten och mer än väl uppväga den svaga minskningen från i våras. Antalet anställda har dock minskat ganska kraftigt sedan i våras, men lönsamheten i branschen är tillfredsställande. Till våren räknar företagen med en ytterligare förbättring av konjunkturen och med en stegrad uppgång i försäljningen.

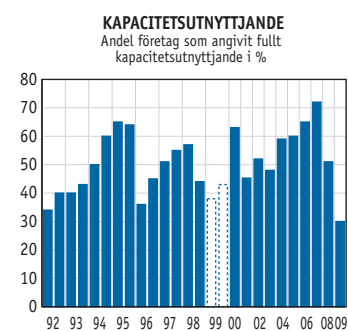
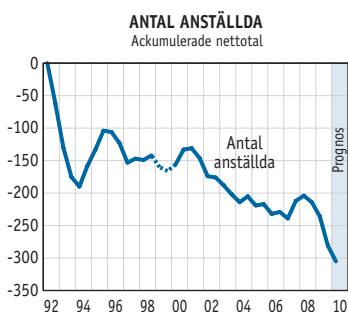
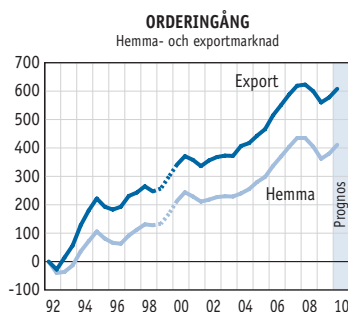
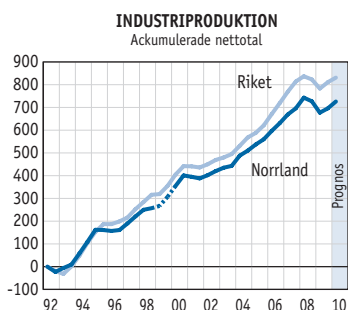
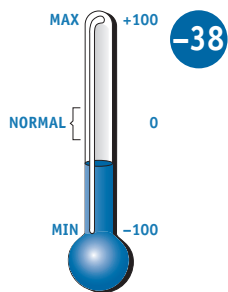
Byggindustrin är på fortsatt nedgång i konjunkturen, men läget under hösten är ändå hyggligt. Bättre än normalt är det i Gävleborg och Norrbotten och redan riktigt svagt Västernorrland. En majoritet av byggarna har nu för tunna orderböcker och dåliga utsikter inför våren innebär en ytterligare press på byggsektorn. Konjunkturen väntas försämrats ytterligare över hela regionen. Alla pilar pekar nedåt kommande halvår, för både byggande, ordergång och framför allt antalet anställda. Mer än vartannat företag planerar att minska sin personal. Den del av sektorn som arbetar med installationer och slutbehandling, och som ligger i en senare konjunkturfasa, är mest pessimistiska och redovisar överlag de största minskningarna inför våren.

Uppdragsverksamheten har hittills klarat sig bäst av branscherna och redovisar endast en svag nedgång i faktureringen

under både första och andra halvåret i år. Ännu bättre är utvecklingen för sysselsättningen som efter en svag ökning det senaste halvåret beräknas fortsätta öka svagt fram till våren. Till dess väntas en stark förbättring av konjunkturen och kraftigt ökad fakturering under nästa halvår.

Tillverkningsindustrin har upplevt en stark försämring sedan förra hösten. Normalkonjunkturen har övergått i en lågkonjunktur. Konjunkturindex har fallit till -38 från -12 förra hösten. Sämst är läget för verkstadsindustrin, stål och metall samt massa/papper. För trävaruindustrin däremot har konjunkturen vänt uppåt sedan årsskiftet. Det gäller främst för sågverken där ordergången från exportmarknaden ökar kraftigt både första och andra halvåret i år. En tydlig vändning sker nu i efterfrågeutvecklingen för industrin. Efter den starka nedgången under första halvåret ökar ordergången rejält andra halvåret från både export- och hemmamarknaden. Ljusingen fortsätter efter årsskiftet då en majoritet av industrin räknar med en förbättrad konjunktur medan endast ett fåtal företag befarar försämring. För samtliga branscher förväntas ordergången stiga relativt kraftigt från såväl hemma- som exportmarknaden under första halvåret 2010. Nedgången i sysselsättningen fortsätter i en lugnare takt.

För 1999 saknas data för Norrland.
Streckad linje markerar uppskattad trend.

INDUSTRIN BÖRJAR LANDA

Norrlands industri tycks ha passerat den värsta fasen av lågkonjunkturen. Konjunkturläget har visserligen fortsatt att försämrans, men nedgången mattas av och orderingången tyder på att återhämtningen är inledd och att det initialt kan gå snabbt. Råvarubranscherna leder återhämtningen medan framförallt verkstad släpar efter. Personalen har dock minskat i snabb takt och prognosen pekar fortsatt nedåt.

Industriekonjunkturen har fortsatt färden utför, men fallet har stanna av något bland framförallt de mindre företagen. Konjunkturindex har sjunkit från -12 till -38 och gränsar därmed till en lågkonjunktur (tumregeln säger att gränsen går vid -40). Försämringen var dessutom i stort sett begränsad till stål- och metallverk samt verkstadsindustrin och då framförallt maskinindustrin. Samtidigt motverkades nedgången av en konjunkturförbättring inom trävaruindustrin och då främst inom sågverksindustrin. Även geografiskt var försämringen relativt koncentrerad – medan försämringen av konjunkturindex i Jämtland, Västerbotten och Norrbotten var mycket måttliga var den desto kraftigare i Gävleborg och Västernorrland.

Återhämtning inledd under hösten

Industrin hade ett tufft första halvår – både efterfrågan och produktionen föll kraftigt jämfört med halvåret innan. Det var avsevärt sämre än vad fjolårets prognoser tydde på. Innevarande halvår ser det däremot ut att bli en måttlig återhämtning av efterfrågan, och produktionen tycks hänga på. Återhämtningen sker dock främst inom de råvarubaserade branscherna som trävaror, massa och papper samt stål och metall, medan det för verkstadsindustrin och den kemiska industrin mer rör sig om en uppbromsning av nedgången.

Sedan i våras har orderstocken byggts på något, men uppbyggnaden har hållits tillbaka av verkstadsindustrin. Trots uppbyggnaden är företagen mycket missnöjda med or-

derstocken och drygt hälften ser den som för liten. Lagren av färdigvaror har dock minskat kraftigt och bedöms nu som lagom stora, troligen en följd av en kombination av lägre produktion och en något ljusare syn på efterfrågan. Produktionsminskningen har slagit mot personalstyrkan och sedan i våras har neddragningarna accelererat och minskat mycket kraftigt. Kapacitetsutnyttjandet har trots det hållits uppe någorlunda väl av den råvarukopplade industrin, men efterfrågeläget är fortfarande det mest framträdande expansionshindret vilket har blivit tydligare det senaste året. Ändå är det drygt 20 procent av företagen som antingen hindras av maskinkapaciteten eller som inte ser några hinder alls.

Efterfrågan tar fart

Konjunkturprognosen inför våren tyder på en kraftig återhämtning där 52 procent av företagen tror på ett bättre läge, optimismen genomsyrar dessutom alla undersökta industribranscher. Såväl den inhemska som den utländska efterfrågan väntas öka kraftigt under första halvåret 2010. Då detta väntas dra igång produktionen så räknar företagen med att lugna sig något med neddragningarna även om personalen ser ut att fortsätta att minska ganska kraftigt fram till våren. Ett ytterligare tydligt tecken på ljusare tider inom norrlandsindustrin är investeringsprognosen för 2009. Investeringarna väntas fortsätta att öka mätt i löpande priser vilket kraftigt bryter av mot övriga riket där investeringarna ser ut att rasa.

TECKEN PÅ ÅTERHÄMTNING

Konjunkturen för massa- och pappersindustrin gick ner i en djup svacka i fjol och läget är fortfarande bekymmersamt. Tecken finns dock på att en återhämtning är på gång. Ordergång och produktion ser återigen ut att vara på väg uppåt och optimismen inför våren är påfallande.

Både ordergång och produktion föll kraftigt för massa- och pappersindustrin under första halvåret i år. Utvecklingen visade sig bli betydligt sämre än vad man väntade sig förra hösten, då företagen i branschen andades en viss optimism om den framtida utvecklingen. Under innevarande höst finns det dock tecken på att den mycket ogynnsamma utvecklingen har bromsats upp och att en återhämtning är på väg. Företagen bedömer dock fortfarande situationen som mycket besvärlig. Konjunkturindex för branschen, som i fjol uppmättes till mycket svaga -61, har försämrats ytterligare något till -68. Detta är betydligt sämre än för den totala tillverkningsindustrin för vilken index var -38.

Under hösten har det blivit tydligt att konjunkturen bottnat och ordergången har vänt uppåt kraftigt. Både export- och hemmamarknaden har stärkts betydligt och detta har medfört att även produktionen stiger i rask takt. Två tredjedelar av företagen i branschen angav att de har höjt produktionsnivån jämfört med i våras.

Större orderstockar

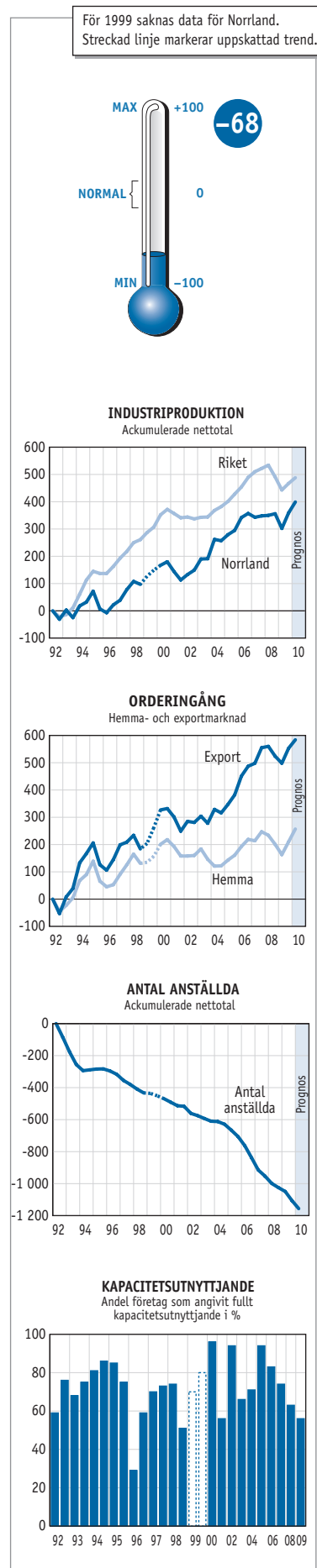
Orderstockarna har växt betydligt det senaste halvåret. Hela 78 procent av företagen i massa- och pappersindustrin rapporterade ökade orderstockar och som ett resultat av detta har också bedömningarna av orderstockens storlek blivit något mer positiva. Även situationen beträffande färdigvarulagren ser nu bättre ut än tidigare. Lagren har krympt ganska kraftigt och andelen som anser att de är för stora har minskat från 67 till 40 procent under det senaste året. Kapacitetsutnyttjandet i branschen

har sjunkit till 56 procent i september, vilket kan jämföras med 63 procent ett år tidigare. Antalet anställda minskade mycket kraftigt i våras då 57 procent drog ner på personalen och det ser trots ökande produktion ut att bli en svag sysselsättningsutveckling även under innevarande höst.

Fortsatta personalminskningar

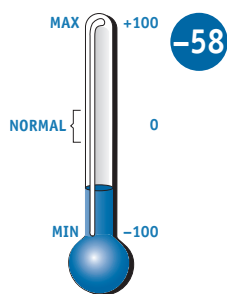
Inför våren 2010 hyser företagen i massa- och pappersindustrin goda förhoppningar om en positiv utveckling. 70 procent tror på ett förbättrat konjunkturläge, medan endast ett företag av fem räknar med en försämring. Ordergången väntas bli ytterligare stärkt. Bäst ser det ut på hemmamarknaden men även på exportsidan tror man på en ytterligare uppgång. Ett resultat av den ökande ordergången blir stigande produktion. Det bör dock beaktas att samtidigt som optimismen är tydlig beträffande bedömningen av den kommande konjunkturen så anses efterfrågeläget vara det största hindret för att expandera verksamheten. 40 procent planerar dock för högre produktion medan inga företag räknar med lägre nivåer.

Ingen ljusning är i sikte på arbetsmarknaden. Sysselsättningen visar inga tecken på att öka. Minskningen som har pågått kontinuerligt under många år ser ut att fortsätta även under kommande halvår. Ledig kapacitet och fortsatta rationaliseringar medför att produktionsökningarna kan genomföras utan några nyanställningar. Hela 50 procent räknar med minskad personalstyrka, medan inga företag planerar för en ökning av antalet anställda.

LJUS I TUNNELN

För 1999 saknas data för Norrland.
Streckad linje markerar uppskattad trend.

Verkstadskonjunkturen har fortsatt att försämrats och att döma av konjunkturindex har lågkonjunktur etablerat sig. De flesta indikatorer försämrades under vintern och våren. Branschen tycks dock inte ha några planer på att parkera på botten – andra halvåret ser klart mer optimistiskt ut och nedgångsfasen tycks passerad. Prognosen inför våren ger även förhoppningar om en robust återhämtning.

Med tanke på den omfattande konjunkturedgången i Sverige och omvärlden det senaste året är den fortsatta försämringen av verkstadsindustrins konjunkturindex inte oväntad. Konjunkturindex har, under det senaste året, fallit från +7 till -58 vilket får bedömas som en djup lågkonjunktur. Prognoserna underskattade därmed nedgången gravt, men tidpunkten för förra årets undersökning sammanföll med intensifieringen av finanskrisen och innan dess effekter på den reala ekonomin hade börjat utkristalliseras.

Vid en närmare blick på den norrländska konjunkturen visar det sig att det är stora länsskillnader både vad gäller nuläget och förändringen från förra året. Konjunkturindex sträcker sig från -17 i Norrbotten till -66 i Västerbotten. Försämringen från i fjol har dock varit mest begränsad i Jämtlands län där indexet har sjunkit från -21 till -39, medan det i Västernorrlands län har fallit från +24 till -65.

Personalneddragningarna har fortsatt

Generellt visade sig utfallen hamna klart under fjolårets prognoser. Försämringen tycks framförallt ha skett under första halvåret för att sedan stanna av under innevarande halvår vad gäller både produktion och ordergång. Inga större skillnader syntes heller mellan hemma- och exportmarknaderna – i båda fallen minskade ordergången synnerligen kraftigt under första halvåret medan minskningen under andra halvåret ser ut att bli svag eller måttlig. Orderstocken har med andra ord

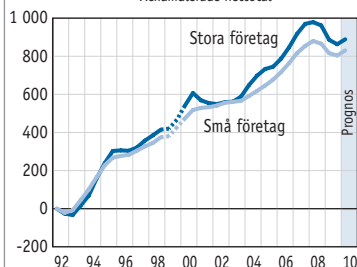
tunnats ut betänkligt och två tredjedelar av företagen är missnöjda med omfattningen av inneliggande order mot bara en knapp tiondel som ser stocken som förhållandevis stor.

Då produktionen har minskat kraftigt ser även utvecklingen av antalet anställda dystert ut – sedan i mars har personalstyrkan skurits ner i en sådan omfattning att personalbristen i stort sett är obefintlig. Produktionstakten har även slagit mot kapacitetsutnyttjandet som har fortsatt falla. Ett litet positivt tecken är dock att lagren har minskats ner kraftigt sedan i våras och lagerstocken bedöms, liksom i våras, som lagom stor. Med andra ord har leveranserna överstigit produktionen under den senaste sexmånadersperioden och produktionsnivån bör därmed kunna höjas något utan att lagren byggs på. Det i stort sett enda hindret för en fortsatt expansion är inte överraskande efterfrågeläget.

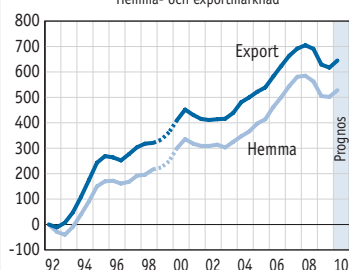
Det värsta bedöms vara över

Trots att efterfrågan är den helt dominerande flaskhalsen räknar företagen med att de har det värsta av krisen bakom sig och till våren väntas en mycket kraftig konjunkturförbättring, i synnerhet bland de större företagen. Efterfrågan från både hemma- och exportmarknaden spås öka kraftigt vilket bör dra med sig även produktionen. Personalminskningarna väntas dessutom att avta, även om de större företagen inte verkar helt färdiga med att slimma sina organisationer och totalt väntas en måttlig minskning av antalet anställda fram till våren.

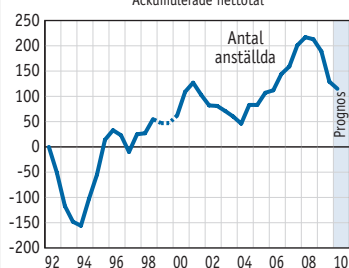
INDUSTRIPRODUKTION
Ackumulerade netttotal

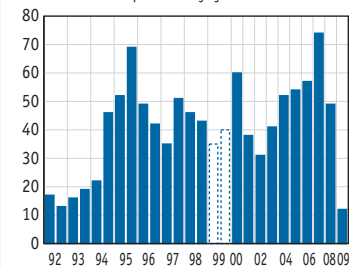
ORDERINGÅNG
Hemma- och exportmarknad

ANTAL ANSTÄLLDA
Ackumulerade netttotal

KAPACITETSUTNYTTJANDE
Andel företag som angivit fullt kapacitetsutnyttjande i %

STARK ÅTERHÄMTNING PÅ GÅNG

För trävaruindustrin och i synnerhet för sågverken finns nu tydliga tecken på en konjunkturförbättring. Företagens bedömning av konjunkturläget har förändrats helt sedan i höstas och orderingång och produktion är åter på väg uppåt. Bilden är betydligt ljusare än för den övriga tillverkningsindustrin.

Under fjolåret drabbades trävaruindustrin av en kraftig konjunktunedgång som var speciellt markant för sågverken. Både orderingång och produktion gick ner och under hösten sjönk företagens bedömning av det rådande konjunkturläget till mycket låga nivåer. Bedömningarna inför 2009 var dock inte helt igenom pessimistiska utan det fanns vissa förhoppningar om att fallet skulle bromsas upp.

Utvecklingen under våren 2009 blev förhållandevis gynnsam och den var något bättre än väntat. Orderingången för sågverken återhämtade sig mer än vad som förutspåts och detta fick också genomslag i en något högre produktion jämfört med föregående halvår. Tre sågverk av fem rapporterade högre exportorderingång under våren vilket också gällde omkring 40 procent av företagen i den totala trävarubranschen. Det var dock en uppgång som skedde från mycket låga nivåer.

Det ljusnar under hösten

Utvecklingen under innevarande höst har medfört att läget för trävaruindustrin förbättrats avsevärt. Sågverken som drabbades hårdast av nedgången under fjolåret visar inte oväntat också den snabbaste återhämtningen. Exportorderingången stiger kraftigt. Bedömningen av både färdigvarulager och orderstock har i hög grad ljusnat det senaste året vilket också gäller för den totala trävaruindustrin. Konjunkturindex, som kan variera mellan +100 och -100, har för hösten beräknats till +18 för hela trävaruindustrin och +32 för sågverken. Det är värden som visar på en bra konjunktur för branschen. Det ger också en helt annan bild än bottennoteringarna från förra hösten

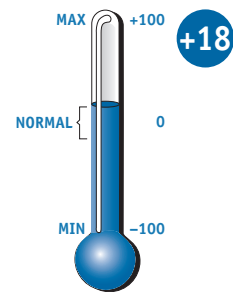
som var -59 respektive -81. Trävaruindustrin uppvisar i detta avseende, liksom beträffande bedömningar av orderingång och produktion, en mycket bättre bild än den som gäller för den totala industrin i Norrland.

Orderböckerna har blivit tjockare det senaste halvåret och en fjärdedel av sågverken respektive nästan 20 procent av företagen i totala trävaruindustrin ansåg att orderstocken var relativt stor. Kapacitetsutnyttjandet, som i fjol gick ner kraftigt i trävaruindustrin, visar åter tecken på en uppgång. I september var det 45 procent av företagen i den totala trävaruindustrin som körde för fullt och nivån var ungefär lika hög för sågverken. Detta var något högre än ett år tidigare. Antalet anställda har sjunkit det senaste året, men det har skett i ganska måttlig omfattning.

Fortsatt uppåt under våren

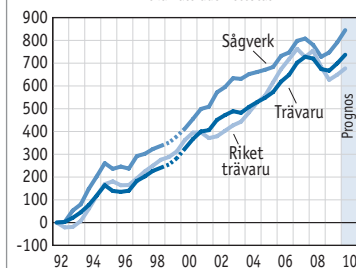
Efterfrågesituationen ser ut att fortsätta förbättras under kommande vår. 45 procent av företagen i trävaruindustrin räknar med förbättrat konjunkturläge under kommande halvår och andelen bland sågverken är något högre. Andelen företag som har angett efterfrågeläget som det största expansionshindret har minskat mycket kraftigt från omkring 80 procent för ett år sedan till 33 procent. Omkring en tredjedel av företagen i trävaruindustrin räknar med högre exportorderingång och andelen som ser en förbättring av hemmamarknaden är bara obetydligt mindre. Den bättre ordersituationen slår igenom på produktionen som kommer att stiga. Expansionen ser ut att kunna genomföras med i stort sett oförändrad personalstyrka.

För 1999 saknas data för Norrland. Streckad linje markerar uppskattad trend.

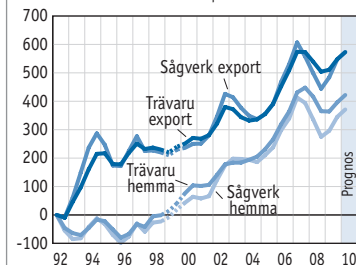
INDUSTRIPRODUKTION

Accumulerade netttotal

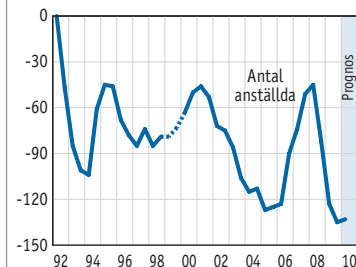
ORDERINGÅNG

Hemma- och exportmarknad

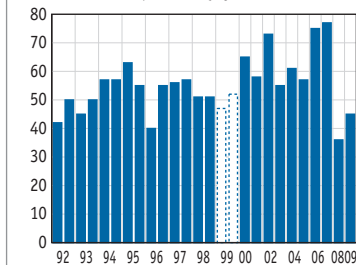
ANTAL ANSTÄLLDA

Accumulerade netttotal

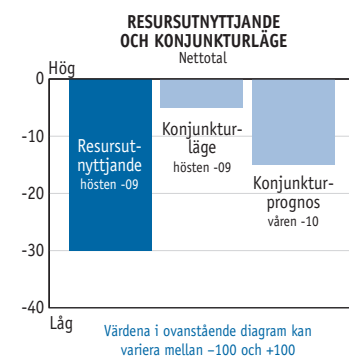
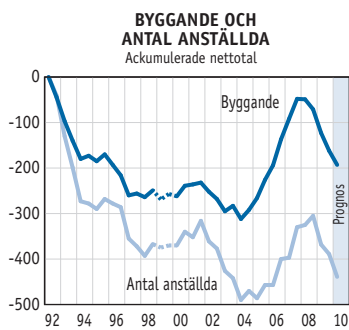

KAPACITETSUTNYTTJANDE

Andel företag som angivit fullt kapacitetsutnyttjande i %

FORTSATT UTFÖRSÅKNING

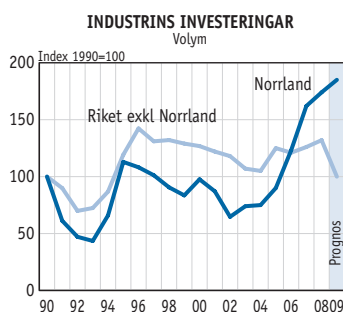

Liksom de flesta andra branscher har byggkonjunkturen kraftigt försämrats sedan förra hösten. Till skillnad mot övriga branscher har byggarna, till följd av den svaga utvecklingen inom bygginvesteringar, ännu inte någons botten i sikte och tror inte på någon snar återhämtning. Genomgående utvecklas delbranscherna bygg- och anläggningsarbete respektive installationer och slutbehandlingar relativt likartat. Konjunkturindex stannade i höst på -5 efter ett konjunkturläge bättre än normalt ifjol. Det är ett av de högre indexen i årets undersökning, men med det negativa momentum branschen har utsikterna betydligt mörkare än i de flesta övriga branscher. Under första halvåret minskade såväl antagna anbud som byggandet synnerligen kraftigt, även om det i båda fallen blev något bättre än väntat. Således har även orderstocken och stocken av pågående arbeten minskat kraftigt jämfört med i våras. Vidare har orderstocksomdömet rasat sedan ifjol och nästan tre av fem ser stocken som för liten.

På personalsidan har det inte ännu skett några dramatiska nedskärningar, men styrkan har ändå minskats ner betydligt jämfört med i mars. Kapacitetsutnyttjandet och bristen på personal har som en följd sjunkit – framförallt är det den tidigare stora bristen på tekniska tjänstemän som har fallit tillbaka. Personaltillgången är därmed inte längre någon trång sektor, utan efterfrågan är praktiskt taget den enda flaskhalsen. Andelen företag som uppger efterfrågan som det främsta hindret har ökat från 51 till 79 procent.

Att läget inom byggsektorn är sämre än vad konjunkturindex låter påskina syns i den genomgående negativa trenden. Till våren väntas konjunkturläget att fortsätta att försämrats i snabb takt och under första halvåret nästa år spås både antagna anbud och byggande fortsätta minska kraftigt. Dessutom räknar företagen med att nedskärningarna kommer att tillta fram till våren och en synnerligen kraftig personalminskning väntas.

INVESTERINGAR

Investeringarna ökar i norr

I Norrland planeras industriinvesteringarna öka för sjunde året i följd till den nya rekordnivån på knappt 17 miljarder kronor. För 2008 skedde dock en viss nedrevidering av de tidigare expansiva planerna. Den volymmässiga ökningen från i fjol beräknas till 6,4 procent och skall ställas mot en stark nedgång för övriga Sverige på över 20 procent. I Norrbotten fortsätter den stadiga uppgången.

INDUSTRIINVESTERINGAR FÖR NORRLAND MAJ 2009

Värden i mkr, löpande priser

	Gävleborgs län	Väster-norrlands län	Jämtlands län	Väster-bottens län	Norr-bottens län	Hela Norrland		
						Byggnader	Maskiner	Summa
Trävaruindustri								
2007	393	..	193	426	..	208	887	1 095
2008	364	..	205	189	..	279	816	1 095
2009 (prognos)	742	..	98	383	..	423	1 036	1 459
Massa- och pappersind								
2007	119	2 989	3 108
2008	213	2 062	2 275
2009 (prognos)	256	2 418	2 674
Verkstadsindustri								
2007	319	220	60	163	420	225	958	1 183
2008	444	295	66	205	401	193	1 218	1 411
2009 (prognos)	153	184	10	64	172	78	505	583
Gruvor								
2007	6 829	6 829
2008	7 832	7 832
2009 (prognos)	7 373	7 373
Industri och gruvor tot								
2007	2 448	1 933	226	1 634	8 531	739	14 032	14 771
2008	2 301	2 805	390	1 212	9 128	2 223	13 613	15 836
2009 (prognos)	3 632	1 667	179	1 607	9 766	2 798	14 053	16 851

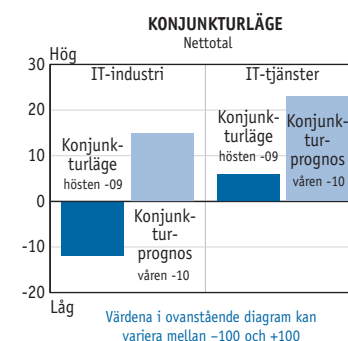
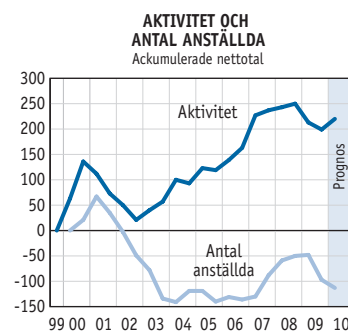
UTBREDD OPTIMISM INFÖR VÅREN

För IT-sektorn i Norrland – bestående av delar av elektronikindustrin, datakonsulter och teleoperatörer – är konjunkturen under hösten hygglig och bara något sämre än för ett år sedan. Konjunkturindex, som sammanfattar det ekonomiska läget och som kan variera mellan -100 och +100, har sjunkit till -5 från index +15 förra hösten. Allt inom ramen för en s.k. normalkonjunktur. Utfallet för första halvåret i år blev dock en stor besvikelse. I stället för oförändrad omsättning som förväntningarna pekade på tidigt i höstas blev resultatet en kraftig minskning. Det gällde för både den industriberade delen och för datakonsulterna.

Nedgången ser ut att fortsätta under andra halvåret i år, men bara som en måttlig minskning. För denna varar IT-industrin helt och hållet. För datakonsulterna väntas utvecklingen vändas till en svagt ökad omsättning innevarande halvår. I det pressade efterfrågeläget har branschen tvingats dra ned på antalet anställda kraftigt. Sedan i våras har två av tre företag minskat sin personal mot 16 procent som redovisar en ök-

ning. Störst är minskningen inom IT-industrin. Där fortsätter exportorderingen att minska rejält under andra halvåret medan fallet på hemmamarknaden bromsats upp nästan helt. 84 procent av IT-industrin uppger att efterfrågan är främsta hinder för expansion mot 48 procent av datakonsulterna. För dessa är också lönsamheten fortfarande tillfredsställande.

Till våren ser industriföretagen och datakonsulterna en konjunkturförbättring framför sig. Efterfrågan från exportmarknaderna kommer att dra upp produktionen rejält för industrin medan datakonsulterna bara vågar tro på en fortsatt svag omsättningsökning efter årsskiftet. Personalbehovet skiljer sig också åt väsentligt, men här är det datakonsulterna som behöver nyrekrytera i stor skala, 40 procent av dessa företag lider idag brist på branschkompetent personal. IT-industrin saknar lite ingenjörer, men planerar för fortsatta rationaliseringar och ganska stora personalbantningar fram till våren.

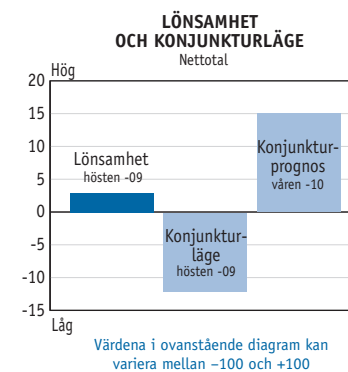
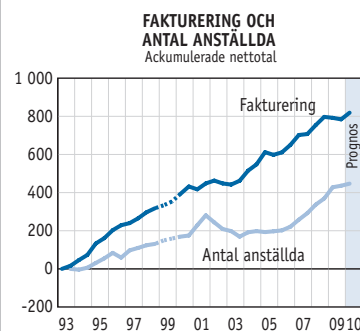
UPPDRAGSVERKSAMHET

KONSULTERNA BEHÅLLER KOSTYMEN

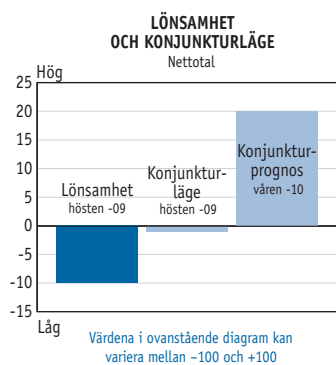
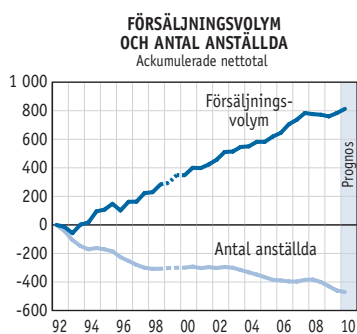
Inte heller den starka konsultbranschen har lyckats undvika nedgången helt och konjunkturindex har sjunkit till -12 från ett relativt starkt konjunkturläge förra året. Även om det är det lägsta indexet inom tjänstesektorn pressas det troligen ner mer än i andra branscher till följd av högt ställda förväntningar. Sedan 2003 har konsulterna endast rapporterat minskad fakturering för ett halvår en gång fram till årets mätning. När nu faktureringen för första halvåret visade sig minska svagt istället för att – som väntat – öka mycket kraftigt, var det en stor besvikelse. Minskningen ser ut att fortsätta i svag takt även under andra halvåret. Trots det har branschen behållit personalen sedan i våras och till och med ökat den något, vilket ändå är en stor skillnad mot de senaste årens omfattande nyrekryteringar. Den svaga utvecklingen av fakturering och antal anställda har lämnat lönsamheten på en oförändrat normal nivå.

I och med den avstannande nyrekryteringen har bristen på branschkompetent personal avtagit betydligt, men fortfarande har vart fjärde konsultföretag svårt att få tag på specialister. Branschkompetent personal tycks dock inte längre vara det främsta hindret för expansion, utan där har istället efterfrågeläget seglat upp som det största problemet. Samtidigt som tre av fem företag hindras av efterfrågan så är det samtidigt en fjärdedel av företagen som inte upplever några expansionshinder alls.

Företagen är optimistiska inför våren och räknar med att konjunkturen har bottnat. Nästan inga företag alls tror på en försämring till våren och hela 43 procent tror på en förbättring. Optimismen syns även i efterfrågan – första halvåret 2010 väntas faktureringen öka kraftigt. Nyrekryteringarna ser dock ut att bli fortsatt försiktiga vilket därmed ger goda förhoppningar om en förbättrad lönsamhet.

GRUND BOTTEN INOM HANDELN

Detaljhandeln har upplevt en tydlig förbättring jämfört med för ett år sedan trots försiktiga förväntningar ifjol. Konjunkturindex sjönk inte lägre än till -13 och har nu stigit till -1 och då är den tidigare kärvande bilhandeln inräknad. Regionalt är branschen splittrad med betydande försämringar i Gävleborg och Norrbotten, hyggliga förbättringar i Västernorrland och Västerbotten samt en helomvändning i den tidigare så svaga jämtländska handelskonjunkturen. Försäljningen första halvåret klarade sig bra trots att prognosen pekade på en kraftig minskning. Innevarande halvår ser försäljningen ut att öka hyggligt, även om den till viss del är dopad av bland annat julhandeln. Däremot bedöms lönsamheten som fortsatt något sämre än normalt, men det går att ana en viss förbättring. Tar man däremot i beaktande de omfattande neddragningarna som har skett sedan förra året är besparingarnas effekt på lönsamheten blygsam. Bara sedan i våras uppger 42 procent av handlarna att de har minskat ner på personalen, nästan lika

stor andel räknade i fjolårets undersökning med att behöva dra ner fram till våren.

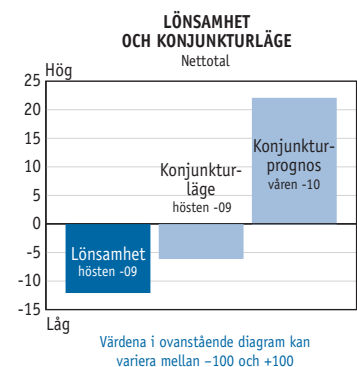
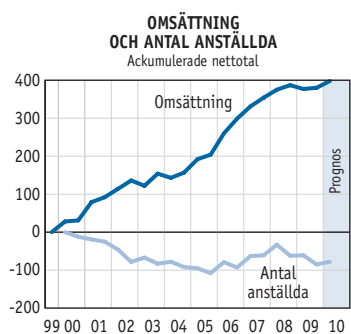
Företagens flaskhalsar tyder på en förbättrad efterfrågan, även om efterfrågeläget fortfarande dominerar är det ett avtagande problem. Samtidigt uppger 15 procent av företagen att lokaler och utrustning är den främsta flaskhalsen och 22 procent ser inga problem med att expandera.

Snabb återhämtning väntas

Handlarna är riktigt optimistiska inför våren och en kraftig återhämtning väntas – endast 9 procent av företagen räknar med ett försämrat läge fram till mars. Under första halvåret 2010 tror de på en fortsatt kraftig försäljningsökning trots att det jämförs med julhalvåret och nedskärningarna ser ut att stanna av. Förhoppningar om en ökad försäljning i kombination med en minskad personal eldar dessutom på lönsamhetsförväntningarna – nära hälften av företagen tror på bättre lönsamhet till våren.

TURISM

KLARAT LÅGKONJUNKTUREN BRA

Under första halvåret i år minskade omsättningen bara svagt inom turistsektorn, vilket var en liten besvikelse jämfört med den svaga förbättring företagen hoppades på tidigt förra hösten. Men som sagt däremellan kom en finanskris och djup lågkonjunktur i Sverige. Konjunkturen har försämrats ganska lite sedan förra hösten. Konjunkturindex, som sammanfattar det ekonomiska läget och som kan variera mellan -100 och +100, har fallit bara svagt till -6 från index +2 förra hösten. Allt inom ramen för en normal konjunktur.

Företagen har också lyckats med att bibehålla lönsamheten på en nära nog normal nivå. Andelen företag med bra lönsamhet har sedan förra hösten t.o.m. stigit, men den andel som redovisar dålig lönsamhet har ökat mer, till 39 procent. Utvecklingen beror på att turistnäringen rationaliserat och minskat ned på personalen en hel del. Sedan i våras har vart

fjärde företag dragit ned på personalen mot några procent som utökade antalet anställda. En del av detta kan förklaras av säsongsmässiga fluktuationer. Vart fjärde företag anser sig ha brist på branschkompetent personal. Under andra halvåret i år räknar turistnäringen med att kunna hålla omsättningen på gott och väl oförändrad nivå jämfört med i våras.

Inför våren finns en underliggande optimism i förväntningsbilden. Vartannat företag förutser en förbättring i konjunkturen mot endast 8 procent som befarar en försämring. En mindre andel av branschen än tidigare, 51 procent, uppger också efterfrågeläget som främsta hinder för expansion. Däremot uppger nu 18 procent av företagen att tillgången på externt kapital är begränsande. Optimismen yttrar sig också i förväntningar om en hygglig ökning av omsättningen första halvåret 2010. Vissa nyrekryteringar behöver också göras till dess.

EXPORTEN I NORRLAND

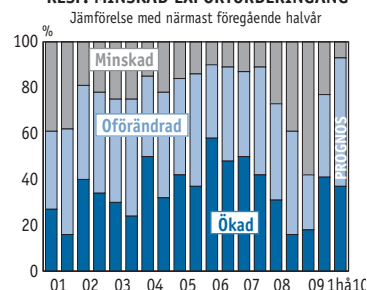
Export- och importuppgifterna på denna sida baserar sig på en regional fördelning av utrikes-handelsstatistiken för varor. Beräkningarna är av schablonmässig karaktär, vilket gör att resultaten skall tolkas med försiktighet. Företagens export fördelas med hjälp av antalet anställda på respektive arbetsställe.

Varuexporten i Norrland fortsatte att öka i hög takt under 2008, med 6,4 procent, vilket innebär ungefär samma ökningstakt som för 2007. Det är främst den starka exportutvecklingen för Norrbotten, med en exportökning med hela 5,2 miljarder eller 18 procent, som ligger bakom utvecklingen. För det krisdrabbade exportåret 2008 var annars utvecklingen i de andra norrlandsläner mer återhållsam. Men även för Västernorrland och Västerbotten skedde i fjol stora ökningar med 6,9 respektive 6,6 procent. Det som höll tillbaka uppgången i fjol var en exportminskning för Gävleborg, med 2,2 procent, den första nedgången här sedan 2002.

Den snabbaste tillväxten i exporten skedde för branschen mineralutvinning och övrig industri, med en ökning på 4,5 miljarder kronor eller 38 procent. För massa/papper var utvecklingen oförändrad medan trävaruexporten föll tillbaka kraftigt med 18 procent. För den tyngst vägande branschen verkstadsindustri registrerades en tillväxt på 3,3 procent 2008.

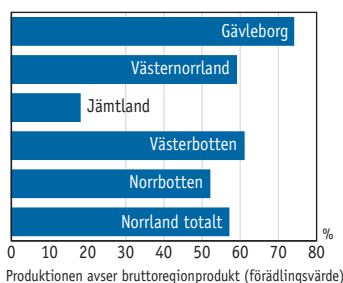
Industrins exportorder

ANDEL FÖRETAG MED ÖKAD, OFÖRÄNDRAD RESP. MINSKAD EXPORTORDERINGÅNG

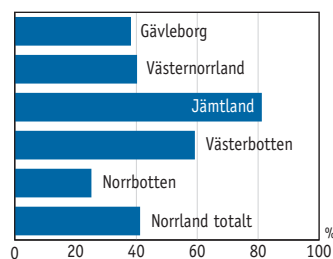

Varuexporten i ett länsperspektiv

EXPORTENS ANDEL AV NÄRINGLIVETS PRODUKTION ÅR 2007

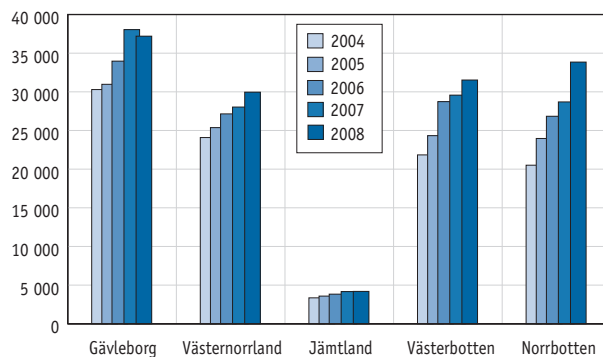

IMPORTENS ANDEL AV EXPORTEN ÅR 2008

VARUEXPORTENS UTVECKLING 2004-2008

Värden i miljoner kronor per län

Importen av konsumtionsvaror är sannolikt underskattad. Konsumtionsvaruimporten redovisas troligen till stor del på partihandelsföretag längre söderut.

Exportstrukturen i Norrland

VARUEXPORTEN FÖRDELAD PÅ LÄN OCH BRANSCH

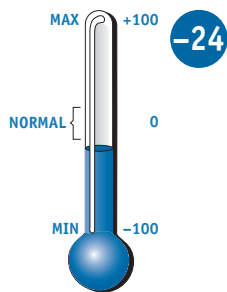
Värden i miljoner kronor 2008

	Gävleborg	Västernorrland	Jämtland	Västerbotten	Norrbottn	Norrland
Mineralutvinning	..*	..*	..*	..*	..*	..*
Livsmedelsindustri	383	83	59	81	333	939
Trävaruindustri	2 140	1 183	928	1 498	1 647	7 395
Massa/pappersindustri	7 885	12 619	16	1 601	5 963	28 083
Kemisk/gummivarindustri	865	3 495	22	1 717	633	6 733
Stål- och metallindustri	2 722	849	0	552	4 365	8 488
Verkstadsindustri	19 495	8 390	1 992	17 160	2 958	49 995
Övrig industri	824	711	324	684	13 799	16 342
Byggverksamhet	20	186	14	73	40	333
Partihandel	1 159	1 361	336	8 733	1 089	12 678
Övrigt	1 708	1 080	497	1 029	1 421	5 734
Totalt	37 200	29 958	4 187	31 528	33 849	136 721

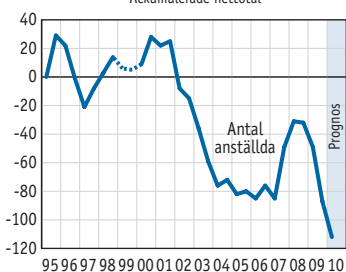
* Branschen har slagits ihop med Övrig industri på grund av sekretess. Källa: SCBs utrikeshandelsstatistik

NÄRINGSLIVET

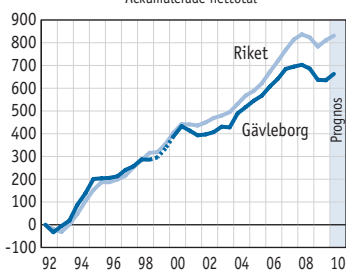

ANTAL ANSTÄLLDA
Ackumulerade nettotal

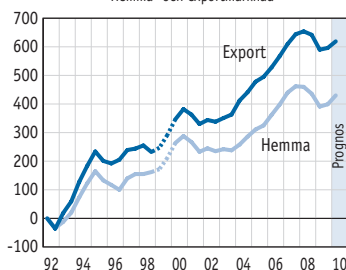

INDUSTRIN

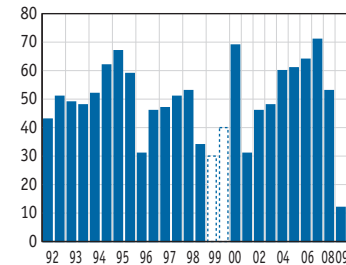
INDUSTRIPRODUKTION
Ackumulerade nettotal

ORDERINGÅNG
Hemma- och exportmarknad

KAPACITETSUTNYTTJANDE
Andel företag som angivit fullt kapacitetsutnyttjande i %

INDUSTRIN OCH HANDELN TROR SIG HA BOTTNAT

Konjunkturläget i Gävleborg har fortsatt att försämrans sedan ifjol och konjunkturindexet på -24 är det näst svagaste i Norrland. Framförallt har försämringen skett inom industrin och uppdragsverksamheten medan bygg och detaljhandel hittills har stått emot bättre. Byggverksamheten verkar dock ha botten framför sig medan övriga branscher är ganska optimistiska inför våren. Optimismen gäller dock inte sysselsättningen där prognoserna genomgående visar på minskningar.

Tillverkningsindustri

Efter det tunga konjunkturfallet inom industrin fram till förra hösten har raset fortsatt och konjunkturindex ligger nu på -48, något sämre än för Norrland i genomsnitt. Det är den gävleborgska verkstadsindustrin, med en tuff utveckling det senaste året, som drar ner. Motvikterna har utgjorts av trävaru- samt massa- och pappersindustrin där läget har förbättrats avsevärt, men som i sammanhanget väger relativt lätt. Orderingången föll mycket kraftigt vilket var sämre än väntat och produktions-takten följde sin vana trogen med efterfrågan nedåt. En ljusning är att raset tycks ha stannat upp under andra halvåret och jämfört med i mars har företagen, framförallt de större, sett en växande orderstock.

Jämfört med förra hösten har orderstocksom-dömet ändå försämrats och stocken är alldeles för liten. När produktionen nu har anpassats nedåt samtidigt som efterfrågan tycks ha bott-nat och är på väg upp har synen på färdigvaru-lagren förbättrats och bedöms nu som lagom stora. Undantag är massa- och pappersindustrin där lagren är alldeles för stora. De tunna order-böckerna innebär större osäkerhet inför den närmaste framtiden och företagen har börjat se över sina kostnader – tre av fyra har minskat ner på personalen bara sedan i våras. Med både nedskalad produktion och slimmad personal är efterfrågan enda flaskhalsen.

Gemensamt för alla branscher är den tydliga optimismen inför våren där tre av fem företag tror på en starkare konjunktur. Efterfrågan väntas komma igång ordentligt under första halv-året och produktionen ser ut att behöva ökas kraftigt. Kostnadsjakten fortsätter dock och personalstyrkan ser ut att dras ner ytterligare även om takten avtar.

Byggverksamhet

Byggsektorn har fortsatt att känna av den allt kärvare byggkonjunkturen, men efter att ha visat stor motståndskraft mot nedgången redan ifjol har nedgången varit begränsad även det senaste året och konjunkturindex, det högsta i Norrland, uppgår till +24. Efterfrågan och byggandet har dock minskat kraftigt även om takten tycks ha stannat av något under inneva-rande halvår. Personalen har ändå behållits och kapacitetsutnyttjandet ses som förhållandevis högt. Var fjärde byggare bedömer att de kan ex-pandera utan hinder, men efterfrågeläget sätter trots allt käppar i hjulet för tre av fem företag. Företagen är dock inställda på sämre tider och minskningen av både efterfrågan och produktionen spås accelerera under första halvåret. En gräns tycks därmed passerad och fram till våren väntas mycket omfattande neddragningar – nästan tre av fem räknar med att skära ner.

Detaljhandel

Gävleborg har tillsammans med Norrbotten den svagaste detaljhandelskonjunkturen även om försämringen från ifjol har varit begrän-sad. Försäljningen under första halvåret var i stort sett densamma som under andra halvåret ifjol och väntas tillta innevarande halvår, vilket åtminstone delvis kan tillskrivas julhandeln. Handlarna har sedan i våras tagit krafttag mot övertaligheten, men lönsamheten har trots det fallit och är klart sämre än normalt. En ljusning är att efterfrågeläget, trots att det fortfarande dominerar, nu är ett något mindre expansions-hinder samtidigt som 20 procent av företagen inte ser några hinder. Förväntningarna på våren är försiktigt positiva. Samtidigt ser ned-dragningarna ut att fortsätta, men i en betydligt lugnare takt och försäljning förväntas komma igång igen.

STÄRKT HANDEL FÖRSTA TECKNET PÅ EN ÅTERHÄMTNING

Västernorrland tycks ha ett tufft år bakom sig, sedan förra hösten har konjunkturindex fallit från -5 till -34 . Enda ljusningen senaste året är detaljhandeln som har upplevt en väsentlig konjunkturförbättring och där företagen nu överväger att nyanställa. Förhoppningarna inför den närmaste framtiden är dock ljusa – förutom handlarna är även industrin och framförallt konsulterna optimister. Däremot tycks kursen för byggverksamheten fortsätta att peka nedåt.

Tillverkningsindustri

Konjunkturförsämringen inom Västernorrlands industri har inte bara fortsatt utan även tilltagit jämfört med ifjol och konjunkturindex har sjunkit från -13 till -60 . Det är såväl den kraftigaste försämringen och det lägsta indexet inom den norrländska industrin och går inte att tolka som annat än en lågkonjunktur. Den traditionellt tidiga trävaruindustrin har i kontrast till övriga industrin dock redan börjat återhämta sig på alla fronter. Industrin upplevde kraftiga fall för både efterfrågan och produktion under första halvåret, men fallet i efterfrågan har vänt till en måttlig ökning under innevarande halvår. Jämfört med förra hösten har orderstocksomdömet ändå försämrats och stocken är alldeles för liten. Vidare har personalneddragningarna intensifierats sedan i våras. Däremot har produktionen justerats ner så mycket att företagen levererar från lagren och färdigvarulagren bedöms nu som lagom stora. Kapacitetsutnyttjandet har därmed fortsatt att avta, men vart fjärde företag går likväl för fullt. Samtidigt går det inte bortse från att tillväxten hindras av efterfrågeläget i fyra av fem företag. Att döma av prognoserna är det dock botten i industrikonjunkturen vi har sett och till våren väntas en konjunkturförbättring. Under första halvåret 2010 spås efterfrågan fortsätta öka i måttlig takt och likaså produktionen. Däremot förväntas nedskärningarna fortsätta i nästan oförändrad takt.

Byggverksamhet

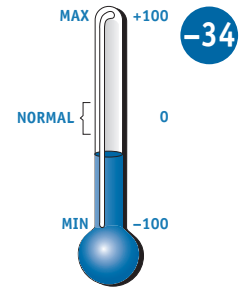
Byggarna har det fortsatt motigt med ett konjunkturläge som blir allt sämre. Konjunkturindex har fallit hela sextio enheter till -36 sedan förra hösten – den klart svagaste byggkonjunkturen i Norrland där genomsnittet ligger på -5 . Fjölårets prognoser för första halvåret i år var

mycket dystra. Utfallet blev dock inte riktigt så illa som väntat, men ändå minskade både efterfrågan och byggandet mycket kraftigt. De redan tunna orderböckerna har därmed tunnats ut ytterligare, vilket har lett till omfattande nedskärningar sedan i våras. Dessutom är hälften av företagen missnöjda med kapacitetsutnyttjandet. Konjunkturprognosen tyder på en fortsatt försvagning till våren. Vidare ser efterfrågan ut att fortsätta minska i oförändrad takt även under andra halvåret och först nästa halvår ser företagen en viss avmattning i nedgången. Den svaga efterfrågan pressar ner sysselsättningen och fram till våren väntas personalminskningarna tillta ytterligare.

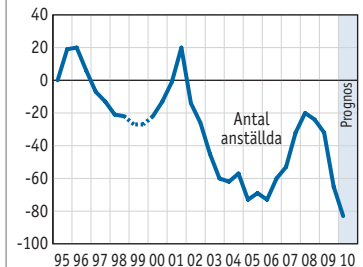
Detaljhandel

Länets ljuspunkt är handlarna som faktiskt har upplevt en tydlig konjunkturförbättring sedan förra hösten och konjunkturindex har stigit från -23 till $+1$. Detta speglar kanske mer förväntningarna än utfallet första halvåret då försäljningen rasade mer än väntat, nedskärningarna fortsatte i rask takt och ändå fick handlarna se sin lönsamhet försämrats ytterligare. Innevarande halvår har försäljningen däremot vänt uppåt igen med den sedvanliga draghjälpen från julhandeln. Expansionshindren visar dock på att det finns ljus i tunneln – efterfrågeläget har minskat som hinder samtidigt som lokaler och utrustning har tilltagit något som hinder. Mest intressant är dock att 31 procent av företagen inte ser några hinder alls. Konjunkturprognosen är också mycket optimistisk fram till våren och försäljningen väntas öka mycket kraftigt även under första halvåret 2010. Företagen vågar även börja planera för nyanställningar och ändå räknar handlarna med att kunna öka lönsamheten.

NÄRINGSLIVET

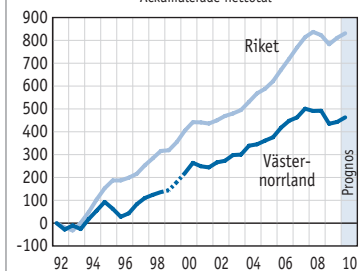

ANTAL ANSTÄLLDA
Ackumulerade netttotal

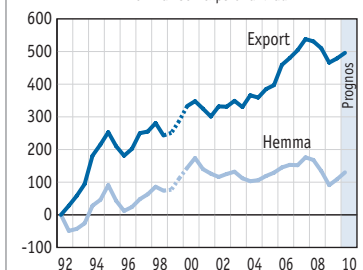

INDUSTRI

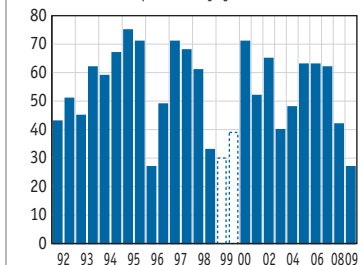
INDUSTRIPRODUKTION
Ackumulerade netttotal

ORDERINGÅNG
Hemma- och exportmarknad

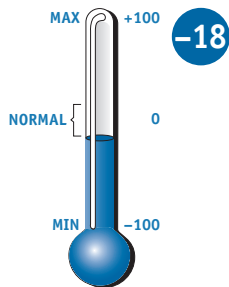

KAPACITETSUTNYTTJANDE
Andel företag som angivit fullt kapacitetsutnyttjande i %

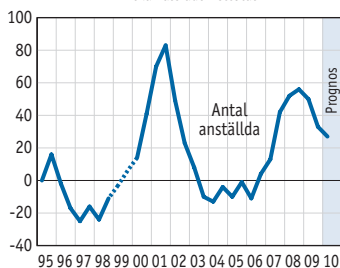

NÄRINGSLIVET

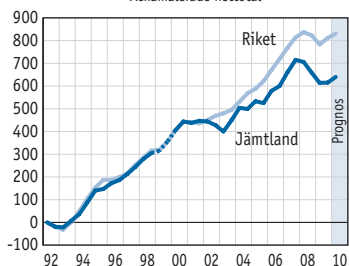

ANTAL ANSTÄLLDA
Ackumulerade nettotal

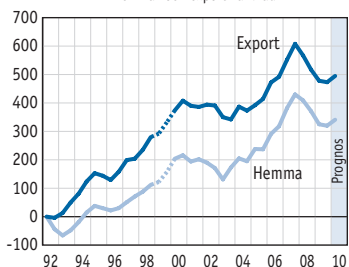

INDUSTRI

INDUSTRIPRODUKTION
Ackumulerade nettotal

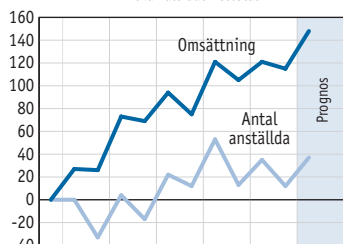

ORDERINGÅNG
Hemma- och exportmarknad

TURISM

TURISM
Ackumulerade nettotal

DETALJHANDELN BÄR UPP KONJUNKTUREN

För tillverkningsindustrin går det inte särskilt bra och läget har försämrats markant sedan förra året. Undantaget är trävaruindustrin. Det finns dock klara förhoppningar om en ljusning. Även för byggbranschen har utvecklingen varit ogynnsam i år. Detaljhandeln men i synnerhet turistbranschen håller emot och tycks kunna undvika att gå in i en djup svacka.

Tillverkningsindustri

Industrin i Jämtland drabbades redan i fjol av vikande efterfrågan och den tendensen håller i sig. Närmare tre företag av fem rapporterade lägre ordergång under våren 2009, jämfört med föregående halvår. Mönstret liknar det i övriga Norrlandslän så till vida att trävaruindustrin gick relativt bra medan övriga branscher hade en betydligt sämre utveckling. Under hösten ser dessa tendenser ut att bli bestående. För trävarorna är en återhämtning på gång och man förutser ökad ordergång och produktion medan situationen för verkstäderna fortfarande är något besvärligare. Konjunkturindex för totala tillverkningsindustrin har för hösten beräknats till -39, något ner från -27 i fjol. För trävaruindustrin var motsvarande notering +9, vilket kan betraktas som normalkonjunktur. Orderstockarna har för totala industrin knappast blivit större sedan förra hösten, medan de ökat rejält för trävaruindustrin. Kapacitetsutnyttjandet är oförändrat sedan hösten 2008. Sysselsättningen har minskat relativt kraftigt.

Inför kommande vår tror dock industriföretagen på bättre tider. Ordergången stärks både på export- och hemmamarknaden och produktionen ökar. Verkstäderna räknar med att produktionen ska ta ordentlig fart. Den högre produktionsnivån beräknar man kunna klara utan några nyanställningar av personal.

Byggverksamhet

Byggkonjunktoren har sedan förra hösten utvecklats ungefär som förväntat. 63 procent av företagen redovisade minskat byggande under våren och den ganska negativa bilden består under innevarande höst. Konjunkturindex för branschen sjönk kraftigt mellan hösten 2008 och hösten 2009 från +26 till -24, vilket indikerar ett svagt konjunkturläge. Ordergången har varit på väg nedåt och bedömningen av orderstocken har blivit klart mer negativ sedan förra året. Även kapacitetsutnyttjandet har sjunkit. Endast 18 procent angav att det var

stort utnyttjande av produktionsresurserna i september.

Det verkar inte bli någon snar vändning uppåt. Företagens bedömning av framtiden är ganska pessimistisk och byggandet försvagas ytterligare under våren 2010. Andelen företag som angett efterfrågeläget som främsta hindret för expansion har sedan i fjol ökat från 33 till 80 procent. De mörka framtidsbedömningarna får också konsekvenser för antalet anställda i branschen. Omkring 50 procent av byggföretagen räknar med att dra ned på personalstyrkan.

Detaljhandel

Försäljningsutvecklingen under våren 2009 var rätt dämpad för detaljhandelsbranschen i Jämtland. Försäljningen sjönk och konjunkturindex har det senaste året försämrats från goda +32 till -32. Man anser dock att en vändning uppåt är på väg under innevarande höst och inför kommande vår är bedömningen ganska ljus. Två företag av fem tror på ökad försäljning medan endast en mycket liten andel räknar med svagare utveckling. Andelen som betraktar efterfrågeläget som största hindret för expansion har halverats. Sysselsättningen i branschen sjönk i fjol och denna tendens har fortsatt i år, men antalet anställda kommer enligt nuvarande bedömningar att stabiliseras. Lönsamheten visar tecken på att bli bättre.

Turism

Turistbranschen som traditionellt har varit av stor betydelse för Jämtland har utvecklats mycket bra under de senaste åren. Inga allvarligare tendenser till sviktande konjunktur kunde heller märkas i fjol. Konjunkturindex för innevarande höst är sämre än ett år tidigare men det förefaller ändå finnas en stark tro på att omsättningen ska kunna höjas under kommande halvår. Lönsamheten har varit en källa till visst missnöje, men mer än häften av företagen i branschen räknar med förbättrad lönsamhet i början av 2010.

OPTIMISM INOM TILLVERKNINGSINDUSRIN

Konjunkturläget är under hösten något sämre än för ett år sedan men bilden är splittrad. För maskin- och verkstadsindustrin har läget försämrats kraftigt men för trävaruindustrin har utvecklingen varit den motsatta och konjunkturindex har förbättrats. Inför kommande vår råder optimism inom tillverkningsindustrin. För byggbranschen ser de dåliga tiderna ut att fortsätta medan både omsättning och lönsamhet är på väg uppåt för detaljhandeln.

Tillverkningsindustri

Industrikonjunkturen försvagades gradvis under förra året och tendensen accentuerades kraftigt i början av 2009 då det inträffade ett ras i ordergång och produktion för stora delar av tillverkningsindustrin. Den bransch som klarade sig undan försämringen var trävaruindustrin där produktionsutvecklingen varit relativt stabil under våren. Även för kemiindustrin har utvecklingen varit aningen gynnsammare än för industrin i stort, med hyfsad efterfrågeutveckling under våren främst från exportmarknaden, men de producerade volymerna sjönk dock jämfört med föregående halvår. Konjunkturindex för hösten har beräknats till -32, något ner från noteringen förra hösten men skillnaderna mellan olika branscher är mycket stora. För den bästa branschen, trävaruindustrin, noterades +8 vilket indikerar normalkonjunktur medan värdet för den sämsta branschen, maskinindustrin, var -85 vilket innebär en mycket kraftig lågkonjunktur. Kapacitetsutnyttjandet har sjunkit markant jämfört med förra hösten – för tillverkningsindustrin totalt från 58 till 32 procent. I maskinindustrin var det inga företag som angav att de körde för fullt. Hösten 2008 var den andelen 57 procent.

Under innevarande höst har situationen stabiliserats. Ordergången har visat tecken på att öka – mest märkbart för trävaruindustrin – vilket gett som resultat att produktionen har repat sig en hel del. Detta har dock bara delvis visat sig i sysselsättningsutvecklingen, där antalet anställda har fortsatt neråt för totala tillverkningsindustrin medan nedgången har bromsats upp för trävarubranschen.

Inför våren 2010 råder ganska stor optimism. Mer än hälften av tillverkningsföretagen tror på en förbättrad konjunktur. Efterfrågan väntas stiga vilket är en bedömning som görs av fler-

talet branscher. En följd av detta är kraftigt ökad produktion, främst för maskin- och kemiindustrin. Det är dock en uppgång som startar från en mycket låg nivå.

Byggverksamhet

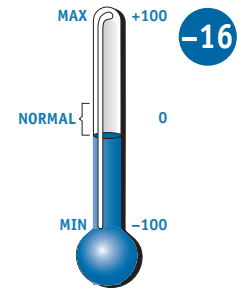
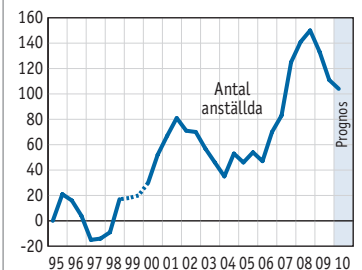
Pessimismen var för ett år sedan utbredd bland byggföretagen i Västerbotten. Aktiviteten i branschen hade börjat sjunka och spådomarna tydde på kraftigt fallande byggande under 2009. Den faktiska utvecklingen har visat sig stämma ganska bra överens med vad man då trodde. Mer än hälften av företagen rapporterade lägre byggande under första halvåret i år och den ogynnsamma utvecklingen ser ut att fortsätta även under andra halvåret. Kapacitetsutnyttjandet sjunker allt mer. Endast 11 procent angav att utnyttjandet av produktionsresurserna var stort under hösten, ner från 36 procent motsvarande tid i fjol. För två år sedan var andelen 71 procent.

Byggföretagens bedömningar av det kommande halvåret präglas av pessimism. Ordergången väntas sjunka ytterligare och hälften av företagen räknar med minskande byggande. En följd av detta blir att antalet anställda i branschen sjunker ytterligare.

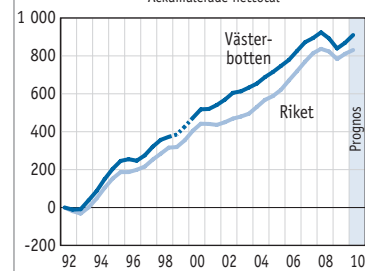
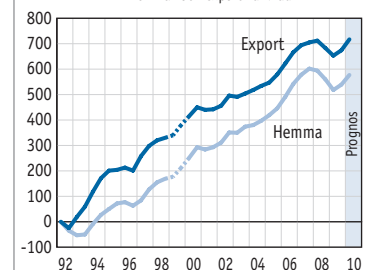
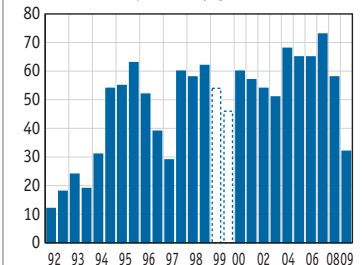
Detaljhandel

Den negativa tendensen som i fjol präglade detaljhandeln i Västerbotten har i år visat tecken på att avta. Försäljningsvolymen ökade under våren, vilket inte var vad som förväntades förra hösten. Den positiva utvecklingen ser ut att fortsätta under slutet av 2009. Lönsamheten har förbättrats och detaljhandelsföretagens omdömen om lönsamheten har blivit mycket mer positiva. 47 procent tyckte att lönsamheten var bra medan endast 9 procent bedömde den som dålig. Under våren 2010 tror man på en kraftig ökning av omsättningen. Två tredjedelar av företagen gör denna bedömning.

NÄRINGSLEVET

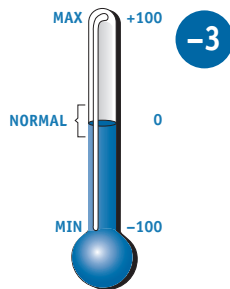
ANTAL ANSTÄLLDA
Ackumulerade netttotal

INDUSTRI

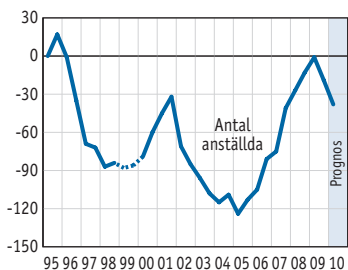
INDUSTRIPRODUKTION
Ackumulerade netttotalORDERINGÅNG
Hemma- och exportmarknadKAPACITETSUTNYTTJANDE
Andel företag som angivit fullt kapacitetsutnyttjande i %

NÄRINGSLEVET

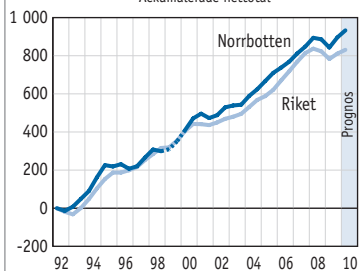

ANTAL ANSTÄLLDA
Ackumulerade netttotal

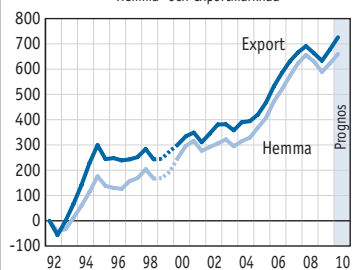

INDUSTRIN

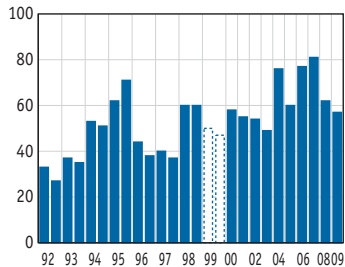
INDUSTRIPRODUKTION
Ackumulerade netttotal

ORDERINGÅNG
Hemma- och exportmarknad

KAPACITETSUTNYTTJANDE
Andel företag som angivit fullt kapacitetsutnyttjande i %

BÄTTRE LÄGE ÄN I ÖVRIGA NORRLAND

Det har skett en ytterligare försvagning av konjunkturen i Norrbotten men läget är trots detta bättre än för något annat av de norrländska länen. För trävaruindustrin, som ofta ligger tidigt i konjunkturcykeln, finns klara tecken på återhämtning. Byggkonjunkturen utvecklas svagt liksom detaljhandelsförsäljningen, men för den senare branschen kan skönjas en lönsamhetsförbättring.

Tillverkningsindustri

Konjunkturen för den norrbottenska industrin, som gick in i en betydligt svagare fas under fjolåret, har fortsatt nedåt i början av innevarande år, men i långsammare takt än tidigare. Konjunkturindex för tillverkningsindustrin har för hösten beräknats till -5 vilket kan jämföras med ett år tidigare då index uppmättes till +6. Index för verkstadsindustrin beräknades till -25, vilket indikerar en svag konjunktur, medan däremot index för trävaruindustrin har återhämtat sig mycket snabbt. Index var för denna bransch +67.

Orderingången sjönk under våren för närmare 60 procent av tillverkningsföretagen. Nedgången var mest markant för de större företagen, med minst 100 anställda. För trävaruindustrin skedde en kraftig återhämtning i orderingången redan under våren. Framst skedde detta på exportsidan men även hemmamarknaden stärktes ordentligt. Det förbättrade orderläget ledde till att produktionen inom trävaruindustrin stabiliserades medan den fortsatte nedåt i ganska snabb takt för övriga branscher. Under innevarande höst har däremot den gynnsammare ekonomiska situationen nått hela tillverkningsindustrin. Efterfrågan vänder uppåt även för verkstäderna och exportorderingången ser ut att ta ordentlig fart för trävaruindustrin. Hela nio företag av tio i trävaruindustrin räknar med högre orderingång från exportmarknaden än under föregående halvår. Utsikterna inför kommande halvår är ganska positiva och omkring hälften av företagen tror på ökande efterfrågan. Produktionen i tillverkningsindustrin har börjat vända uppåt igen och återhämtningen ser ut att fortsätta även under kommande halvår.

Sysselsättningen i industrin är svagt vikande. Undantaget är trävaruindustrin där företagen nyanställer under hösten för att klara den ökande produktionen. I den branschen förväntas

en svag ökning av antalet anställda även under våren.

Byggverksamhet

I fjol försämrades läget för byggindustrin i Norrbotten. Botten gick ur den tidigare kraftiga högkonjunkturen och pessimismen bredde ut sig bland byggföretagen. Utsikterna inför 2009 bedömdes som mycket mörka. Utvecklingen har blivit i stort sett som förväntat. Både orderingången och byggandet sjönk kraftigt i våras och situationen ser ut att förvärras under hösten. Detta ser även ut att drabba sysselsättningen i branschen och två tredjedelar av byggföretagen räknar med att dra ner på personalen. Kapacitetsutnyttjandet minskar – hela 59 procent av företagen angav att utnyttjandet av produktionsresurserna är litet under hösten. Utsikterna inför våren 2010 är ogynnsamma och byggandet beräknas gå ner ytterligare. Hela 86 procent anser att efterfrågeläget är främsta hindret för fortsatt expansion. Den negativa framtidsbedömningen omfattar också utvecklingen av antalet anställda som kan förväntas fortsätta nedåt.

Detaljhandel

Detaljhandeln i Norrbotten präglades i fjol av stagnerande omsättning och fallande lönsamhet. Den ogynnsamma utvecklingen har fortsatt under innevarande år. Konjunkturindex för branschen har för hösten beräknats till -26, att jämföra med -6 för ett år sedan. Försäljningen sjönk i våras och ser ut att fortsätta nedåt även under nästa halvår. Den minskande omsättningen åtföljs av en svag sysselsättningsutveckling och drygt en tredjedel av detaljhandelsföretagen räknar med minskat antal anställda. Lönsamheten, som under hösten bedöms som mindre bra, verkar däremot kunna förbättras en del under det kommande halvåret.

BRANSCHÖVERSIKT FÖR NORRLAND MED KONJUNKTURINDEX HÖSTEN 2009

	Gävleborg			Västernorrland			Jämtland			Västerbotten			Norrbotten			Norrländ		
	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾
Utvinning av mineraler	0,2	4,1	..	0,1	2,1	..	0,1	2,9	..	0,6	13,7	..	3,4	77,3	..	4,5	2,6	..
Tillverkningsindustri, tot	24,0	31,5	-48	16,0	21,0	-60	6,1	8,0	-39	17,1	22,4	-32	13,1	17,1	-5	76,2	43,7	-38
- Trävaruindustri	2,6	28,7	-2	1,3	14,5	20	1,0	11,3	9	2,5	27,8	8	1,6	17,7	67	9,1	5,2	18
- Sågverksindustri	1,0	21,4	..	0,8	17,1	..	0,6	13,6	..	1,3	29,4	..	0,8	18,5	..	4,5	2,6	32
- Massa- och pappersindustri	2,8	33,2	-32	3,9	45,6	-96	0,0	0,5	..	0,4	4,2	..	1,4	16,5	..	8,5	4,9	-68
- Kemisk industri	0,5	11,5	..	1,6	35,7	..	0,2	3,6	..	1,6	37,1	-19	0,5	12,2	..	4,4	2,5	-23
- Stål- och metallverk	5,8	59,6	..	1,0	10,1	..	0,0	0,0	..	1,0	10,4	..	1,9	19,9	..	9,7	5,6	-66
- Verkstadsindustri	9,7	28,7	-65	6,3	18,6	-60	3,1	9,3	-55	9,3	27,3	-66	5,4	16,0	-25	33,9	19,4	-58
- Maskinindustri	2,8	25,3	-79	3,3	30,1	..	1,1	10,3	..	3,1	28,2	-85	0,7	6,1	..	11,0	6,3	-82
- Övrig industri	2,5	24,1	..	1,9	18,1	..	1,7	16,2	..	2,3	21,4	..	2,1	20,2	..	10,6	6,1	..
Byggsverksamhet	8,1	23,9	24	7,0	20,6	-36	3,4	10,0	-24	7,2	21,2	-6	8,2	24,2	16	34,0	19,5	-5
Detaljhandel ⁵⁾	3,7	23,9	-23	3,7	23,4	1	1,6	9,9	32	3,5	22,3	16	3,2	20,6	-26	15,6	9,0	-1
Uppdragsverksamhet	10,5	23,8	..	9,2	21,0	..	5,7	13,0	..	9,2	20,9	..	9,4	21,3	..	44,1	25,3	-12
IT-verksamhet	2,9	23,9	..	3,1	25,6	..	1,4	11,8	..	2,4	19,5	..	2,4	19,3	..	12,3	7,1	6
Totalt för resp. region	46,5	26,7	-24	36,0	20,7	-34	16,9	9,7	-18	37,6	21,6	-16	37,3	21,4	-3	174,3	100,0	-20

¹⁾ Tusental ²⁾ Länets andel av Norrland ³⁾ Avser konjunkturläget hösten 2009 ⁴⁾ Andel av näringslivet totalt i Norrland ⁵⁾ Exkl. livsmedelshandel

Undersökningsmetodik

Konjunkturutvecklingen i en region är givetvis intimt sammanlänkad med den totala ekonomiska utvecklingen i landet. Trots det kan det finnas så stora skillnader i näringslivsstruktur att konjunkturutvecklingen i landet inte alltid kan ligga till grund för en bedömning av utvecklingen i regionen.

Skillnader i näringslivsstruktur kan bestå av olikheter avseende t.ex. branschstruktur, exportintensitet och graden av legotillverkning hos företagen. Vid konjunkturanalys är det av speciellt intresse att se på branschstatistiken grupperad efter slutanvändning. En sådan gruppering till sektorer underlättar en analys av utvecklingen över tiden.

I Norrlandslänen ligger t.ex. gruvornas, skogsindustrins samt järn- och stålindustrins andel av industrins totala förädlingsvärde på 47 %, jämfört med 18 % i riket. Detta förhållande i kombination med exportintensiteten hos företagen inom råvaruindustrierna leder till att en konjunkturuppgång i Norrland bör ligga före en konjunkturuppgång i landet. Förklaringen till detta är att råvaruindustrier tenderar att leda utvecklingen i en internationell konjunkturuppgång.

Andra faktorer som t.ex. grader av legotillverkning i olika branscher påverkar givetvis också situationen. För att få bättre information om regionens utveckling är regionala konjunkturundersökningar ett alternativ.

Undersökningens uppläggning

Konjunkturbarometern för Norrland omfattar fem huvudbranscher: Tillverkningsindustri, byggnadsindustri, detaljhandel, uppdragsverksamhet och IT-branschen. Dessutom belyses turistnäringen genom indikatorer för hotellverksamhet och biluthyrning. Undersökningen baseras på ett urval företag i Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län och är en postenkät som omfattar totalt ca 900 företag i hela Norrland.

För tillverkningsindustrin är urvalet stratifierat på bransch och storlek (antal anställda). Urvalet är så konstruerat att god täckning fås ned till storleksgruppen med minst 10 anställda. Detta görs för att kunna särredovisa små och medelstora företag. Företag med mer än 100 anställda totalundersöks. I undersökningen ingår för Norrland totalt drygt 500 industriföretag.

För näringsgrenarna byggnadsindustri och detaljhandel baseras konjunkturbarometern på ett urval av 25 företag per län i vardera branschen, och för uppdragsverksamhet, IT-verksamhet och turism ett urval av 40, 55 resp 35 företag i Norrland som helhet.

Urvalsramen utgörs av SCB:s Företagsdatabas (FDB). Företagen tillfrågas via en enkät, där företagsledningen ombeds besvara ett antal frågor avseende den ekonomiska utvecklingen för innevarande och kommande halvår. För varje fråga finns i regel tre svarsalternativ: större/oförändrad/mindre.

Vid bearbetning av resultaten vägs svaren med ett storleksmått (förädlingsvärde alternativt antal anställda), så att de större företagen väger tyngre än de mindre. Resultaten presenteras som s.k. netttotal. Netttotalen utgörs av saldotal mellan de företag som uppgivit positiv respektive negativ utveckling eller omdöme. Materialinsamling, statistisk bearbetning och analys görs av SCB.

Andel svarande bland tillfrågade företag uppgår till ca 95 % för företag med över 100 anställda. För företag med mindre än 100 anställda är svarsfrekvensen ca 85 %.

Om Konjunkturindex för Norrland

Syftet med en konjunkturindex är att ge ett sammanfattande mått på konjunkturen, dvs. det ekonomiska läget, i en bransch eller region vid en viss tidpunkt. Konjunkturindexen för en region är en sammanvägning av det aktuella konjunkturläget för de olika branscher som ingår och undersöks i en region.

Konjunkturläget för varje bransch är i sin tur grundat på företagens egna bedömningar av konjunkturen, bra/normal/dålig, vid en viss tidpunkt. Konjunkturindex, baserat på s.k. netttotal, har en möjlig variationsbredd från -100 till index +100. Värdet 0 med en toleransgräns på ca ±15 enheter anger läget för en s.k. normalkonjunktur. -100 anger en nattsvart lågkonjunktur och +100, vilket anger att 100 % av företagen givit omdömet "bra" om konjunkturen, står för en överhettad högkonjunktur. Gränserna för låg- och högkonjunktur har schablonmässigt satts till index ca -40 respektive +40.

Topplån för företag

Norrlandsfondens uppdrag är att vara en möjliggörare. Varje år lånar vi ut cirka 250 miljoner kronor till nyetablering, utveckling och expansion i det norrländska näringslivet. För tillfället har vi drygt 300 kunder som förverkligar sina utvecklingsplaner.

Bra affärsidéer behöver god finansiering. Vår uppgift är att främja utvecklingen i norrländska företag genom att ställa upp med flexibla topplån när banken inte kan gå hela vägen. Vi kan också stå för avgörande garantier och borgensåtaganden.

Sedan Norrlandsfonden grundades 1961 har vi lånat ut cirka fyra miljarder kronor. De har i sin tur genererat investeringar för 12 miljarder. Vi är stolta över att bidra till att hela Norrland växer och blir ännu starkare.

Luleå Box 56, 971 03 Luleå
tel 0920-24 42 50, fax 0920-24 42 69
Sundsvall Storgatan 31, 852 30 Sundsvall
tel 060-12 82 70, fax 060-12 31 03
E-post info@norrlandsfonden.se
Hemsida www.norrlandsfonden.se